

System duálneho vzdelávania

Význam systému duálneho vzdelávania

Dňa 1. apríla 2015 nadobudol účinnosť nový zákon č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o OVP“) s cieľom umožniť plynulý prechod žiakov zo vzdelávania na trh práce a zvýšiť uplatniteľnosť absolventov stredných odborných škôl na trhu práce. Zákon o OVP od školského roku 2015/2016 zavádza možnosť prípravu žiakov v systéme duálneho vzdelávania, ktorý zamestnávateľom umožňuje prípravu žiaka presne a konkrétne na povolanie alebo pracovnú pozíciu podľa ich potrieb a požiadaviek.

Základné princípy systému duálneho vzdelávania

1. Zmluvný vzťah

Stredná odborná škola uzavrie so zamestnávateľom **zmluvu o duálnom vzdelávaní**, ktorej predmetom je záväzok zamestnávateľa poskytovať žiakom praktické vyučovanie na svoje náklady a zodpovednosť a záväzok strednej odbornej školy organizovať odborné vzdelávanie a prípravu v systéme duálneho vzdelávania. Následne po prijatí žiaka na štúdium v systéme duálneho vzdelávania **uzavrie žiak so zamestnávateľom učebnú zmluvu**, ktoré okrem identifikačných náležitostí a vymedzenia formy a miesta praktického vyučovania musí obsahovať presné vymedzenie organizácie štúdia s uvedením presného časového harmonogramu praktického vyučovania. Organizácia praktického vyučovania u zamestnávateľa musí byť vymedzená tak, aby zodpovedala organizácii výchovy a vzdelávania v stredných školách.

2. Výkon praktického vyučovania priamo u zamestnávateľa na pracovisku praktického vyučovania

Žiak sa pripravuje na výkon povolania, skupiny povolani alebo na výkon odborných činností podľa konkrétnych potrieb a požiadaviek zamestnávateľa priamo na jeho pracovisku. Absolvovaním praktického vyučovania u zamestnávateľa žiak bezprostredne poznáva reálne prostredie výkonu povolania a rozvíja pracovné návyky nevyhnutné pre úspešné zaradenie sa na trh práce bezprostredne po ukončení štúdia bez potreby ďalšieho doškolovania či preškolovania.

3. Prevzatie zodpovednosti zamestnávateľom za praktické vyučovanie

Zamestnávateľovi v systéme duálneho vzdelávania sa nielen umožňuje vstúpiť do procesu odborného vzdelávania, ale ukladá sa mu plná zodpovednosť za organizáciu, obsah a kvalitu praktického vyučovania a na tento účel uhrádza všetky náklady spojené s financovaním praktického vyučovania. Aby bol zabezpečený jednotný rozsah a obsah praktického vyučovania v jednotlivých odboroch štúdia, praktické vyučovanie sa bude uskutočňovať podľa vzorových učebných plánov a vzorových učebných osnov vypracovaných MŠVVaŠ SR v spolupráci s príslušnými stavovskými a profesijnými organizáciami, ktoré sú pre zamestnávateľov pôsobiacich v systéme duálneho vzdelávania záväzné.

Rodič v systéme duálneho vzdelávania

Manuál – ako pripraviť svoje dieťa na duálne vzdelávanie od 1. 9. 2016

P. č.	Úloha	Vykoná	Termín
1.	Konzultácia rodičov s výchovnými poradcami a vedením základnej školy o možnostiach dieťaťa študovať v technických odboroch vzdelávania	rodič	september
2.	Navštíviť webové sídlo príslušnej stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie a oboznámiť sa s ponukou odborov vzdelávania a „certifikovaných“ pracovísk praktického vyučovania zamestnávateľov pre systém duálneho vzdelávania	rodič / žiak	október
3.	Výber príslušného odboru vzdelávania	rodič / žiak	október - november
4.	Nábor do systému duálneho vzdelávania a vydanie potvrdenia o OVP žiaka v systéme duálneho vzdelávania	zamestnávateľ, škola rodič / žiak	január - marec
4.1	<i>Osloviť príslušnú strednú odbornú školu o poskytnutie informácie, či má uzavretú zmluvu o duálnom vzdelávaní so zamestnávateľmi</i>	rodič	január
4.2	<i>Po odporúčaní zo strany SOŠ následné konzultácie s vybraným zamestnávateľom, oboznámenie sa s prostredím a podmienkami vo firme</i>	rodič / žiak	február
4.3	<i>Po prejavení súhlasu rodičov a žiakov a úspešnom pohovore so zamestnávateľom, vydanie potvrdenia o OVP žiaka v systéme duálneho vzdelávania</i>	zamestnávateľ	marec
4.4	<i>Priloženie potvrdenia o OVP žiaka v systéme duálneho vzdelávania príslušnej SOŠ</i>	rodič	do 10. 4. 2015
5.	Podanie prihlášky na strednú odbornú školu	rodič / žiak	do 10. 4. 2016
6.	Prijímacie konanie	žiak	25. 3 – 15. 4. 2016 talentové. 9. a 12. 5. 2016 ostatné. 14. 6. 2016 na nenaplnené miesta.
7.	Reakcia na výzvu zamestnávateľa na plnoletého žiaka, alebo nepľnoletého žiaka a jeho zákonného zástupcu na uzatvorenie učebnej zmluvy	rodič / žiak	06. – 08. 2016
8.	Uzatvorenie učebnej zmluvy so žiakom	rodič / žiak	do 31. 8. 2016
9.	Nástup žiaka do systému duálneho vzdelávania	žiak	2. 9. 2016

Žiak v systéme duálneho vzdelávania

- ✓ vykonáva iba cvičnú alebo produktívnu prácu zodpovedajúcu povolaniu, na ktoré sa pripravuje,
- ✓ ak preukázateľne úmyselne spôsobí škodu a túto škodu neodstráni uvedením do predchádzajúceho stavu, SOŠ alebo zamestnávateľ môže od žiaka požadovať náhradu škody,
- ✓ náhrada škody nesmie u jednotlivého žiaka presiahnuť sumu rovnajúcu sa štvornásobku minimálnej mzdy,
- ✓ počas praktického vyučovania má práva a povinnosti zamestnanca v oblasti BOZP.

1. Finančné zabezpečenie žiaka

a. Motivačné štipendium

Žiakovi, ktorý sa bude pripravovať na povolanie v študijnom alebo v učebnom odbore zaradenom do zoznamu študijných odborov a učebných odborov **s nedostatočným počtom absolventov** pre potreby trhu práce, sa poskytne **mesačne** v období školského vyučovania **motivačné štipendium** z prostriedkov **štátneho rozpočtu** vo výške:

Priemerný prospech žiaka	% zo sumy životného minima	Výška štipendia
do 1,8 vrátane	65	58,77 EUR
horší ako 1,8 do 2,4 vrátane	45	40,69 EUR
horší ako 2,4 do 3,0 vrátane	25	22,61 EUR

b. Podnikové štipendium

Žiakovi, ktorý bude vykonávať praktické vyučovanie u zamestnávateľa **bude môcť zamestnávateľ** zo svojich prostriedkov poskytovať **podnikové štipendium**.

Podnikové štipendium sa bude poskytovať **mesačne** v období školského vyučovania **najviac do výšky** štvornásobku sumy životného minima, t.j. do výšky **361,68 EUR**. Pri určovaní výšky podnikového štipendia sa bude prihliadať najmä na dosiahnutý prospech žiaka na praktickom vyučovaní a jeho pravidelnú účasť na praktickom vyučovaní.

c. Odmena za produktívnu prácu

Žiakovi, ktorý na praktickom vyučovaní bude vykonávať produktívnu prácu, sa bude poskytovať odmena za produktívnu prácu. Odmena za produktívnu prácu sa poskytuje **za každú hodinu vykonanej produktívnej práce** vo výške 50% až 100% z hodinovej minimálnej mzdy, t.j. **od 1,164 EUR do 2,328 EUR**. Pri určovaní jej výšky sa zohľadňuje aj kvalita práce a správanie žiaka.

2. Hmotné zabezpečenie žiaka

Žiakovi, ktorý vykonáva praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania zamestnávateľ:

- a. **zabezpečuje na svoje náklady**
  - osobné ochranné pracovné prostriedky
  - posúdenie zdravotnej, zmyslovej a psychologickej spôsobilosti žiaka, ak sa na výkon praktického vyučovania jej posúdenie vyžaduje.
- b. **uhrádza žiakovi zo svojich prostriedkov náklady na stravovanie žiaka počas praktického vyučovania vo výške ustanovenej § 152 ods. 3 a 8 Zákonníka práce,**
- c. môže uhradiť žiakovi zo svojich prostriedkov náklady na ubytovanie žiaka v školskom internáte a cestovné náhrady za dopravu z miesta trvalého bydliska do strednej odbornej školy, miesta výkonu praktického vyučovania a školského internátu a späť a zo školského internátu do strednej odbornej školy a miesta výkonu praktického vyučovania a späť.

3. Zákonník práce

- ✓ zamestnávateľ môže so žiakom SOŠ alebo OU, najskôr v deň, keď žiak dovŕši 15 rokov veku, uzatvoriť zmluvu o budúcej pracovnej zmluve, predmetom ktorej bude záväzok zamestnávateľa, že žiaka po ukončení štúdia prijme do pracovného pomeru, a záväzok žiaka, že sa stane zamestnávateľovým zamestnancom.
- ✓ zmluva o budúcej pracovnej zmluve sa uzatvára so súhlasom zákonného zástupcu, inak je neplatná.
- ✓ uzatvorenie pracovnej zmluvy môže zamestnávateľ odmietnuť, ak
  - ✓ nemá pre žiaka vhodnú prácu, pretože sa menia jeho úlohy,
  - ✓ pre zdravotnú nespôsobilosť žiaka vykonávať prácu zodpovedajúcu kvalifikácii, ktorú žiak získal absolvovaním učebného odboru alebo študijného odboru, alebo
  - ✓ žiak nespĺnil podmienky klasifikácie a hodnotenia a tieto podmienky boli dohodnuté v zmluve o budúcej pracovnej zmluve.
- ✓ súčasťou zmluvy je záväzok žiaka, že zotrvá u zamestnávateľa v pracovnom pomere po určitú dobu, najviac tri roky, alebo zamestnávateľ môže požadovať od neho úhradu nákladov, ktoré vynaložil na jeho prípravu na povolanie.

Často kladené otázky

1. Kto kontroluje kvalitu vzdelávania u zamestnávateľa?

Kvalitu výchovy a vzdelávania u zamestnávateľa kontroluje Štátna školská inšpekcia, inšpektori ktorej sú oprávnení vstupovať do výchovno-vzdelávacieho procesu prebiehajúceho na pracoviskách praktického vyučovania.

2. Čo ak bude chcieť ísť žiak na vysokú školu po maturite?

Stupeň vzdelania (úplné stredné odborné vzdelanie), ktorý získa žiak po úspešnom absolvovaní študijného odboru v systéme duálneho vzdelávania je rovnocenný so stupňom vzdelania, ktorý žiak získa v školskom systéme a po splnení ďalších podmienok prijímacieho konania môže byť prijatý na štúdium na vysokej škole.

Učebná zmluva, nezaväzuje žiaka aby po absolvovaní študijného odboru nastúpil do pracovného pomeru k zamestnávateľovi, ktorý mu zabezpečil praktické vyučovanie v systéme duálneho vzdelávania.

Povinnosť uzavrieť so zamestnávateľom pracovný pomer po ukončení prípravy v systéme duálneho vzdelávania vznikne žiakovi iba v prípade, ak podpísal so zamestnávateľom zmluvu o budúcej pracovnej zmluve a táto obsahuje aj záväzok, že zotrvá u zamestnávateľa v pracovnom pomere po určitú dobu, najviac tri roky, alebo zamestnávateľ môže požadovať od neho úhradu nákladov.

3. Kto bude platiť späťne náklady zamestnávateľovi, ak žiak odmietne pracovať pre zamestnávateľa po skončení štúdia na strednej škole? - dospelý žiak alebo jeho rodič, ktorý podpísal Zmluvu.

Úhradu nákladov, ktoré zamestnávateľ vynaložil na prípravu na povolanie žiaka, ktorý s ním v zmluve o budúcej pracovnej zmluve podpísal záväzok, že zotrvá u zamestnávateľa v pracovnom pomere po určitú dobu, najviac tri roky, alebo zamestnávateľ môže požadovať od neho úhradu nákladov, bude tieto náklady vyžadovať od dospelého žiaka, alebo v prípade, že žiak bude ešte neploletý od jeho zákonného zástupcu, ak tento s touto zmluvou súhlasil.

4. Čo ak zamestnávateľ nebude chcieť prijať žiaka do zamestnania po ukončení štúdia ? Bude absolvent schopný pracovať aj pre iného zamestnávateľa? Nebude pripravený iba pre jedného zamestnávateľa úzkou špecializáciou?

Uplatniteľnosť absolventa systému duálneho vzdelávania, u ktoréhokoľvek iného zamestnávateľa je zabezpečená povinnosťou zamestnávateľa postupovať pri realizácii praktického vyučovania podľa vzorových učebných plánov a vzorových učebných osnov, ktoré vypracovalo MŠVVaŠ SR v spolupráci so zástupcami príslušných stavovských a profesijných organizácií. Ako súčasť štátnych vzdelávacích programov vzorové učebné plány aj vzorové učebné osnovy podrobne rozpracúvajú všetky obsahové aj výkonové štandardy, ktoré sú rovnaké pre odborné vzdelanie a prípravu v školskom systéme aj v systéme duálneho vzdelávania.

5. Dokáže sa žiak pripraviť na maturitu, keď strávi polovicu času u zamestnávateľa?

Rozsah aj obsah vzdelávania vo vzorových učebných plánoch a vzorových učebných osnovách študijných odborov bol navrhnutý tak, aby bol zabezpečený dostatočný časový priestor pre prípravu žiaka na úspešné vykonanie maturitnej skúšky zo všetkých povinných predmetov maturitnej skúšky.